

Tvärvetenskaplig Natur-o-Kultur Kunskap (TNKK-13)

med

Kunskapens Lavin och Själens Motions slinga

Maj-kurs 2007

organiserad för trettonde året

av

Nils-Axel Mörner i samarbete med Mälardalens Högskola

som en

5-poängskurs vid Mälardalens Högskola – kurskod: KI 3900

Målgrupp:

alla som söker vidgade vyer och kunskap med perspektiv

ni alla, studenter och forskare, lärare och utbildningsledare,

berörda parter inom aktuella kommuner, lokalföreningar, vanliga privatpersoner, etc.

Tid: 4 maj + 14-20 maj, 2007

Plats (14-20 maj): **Solberga Gård** i Åkers Styckebruk.

stora delar av kursen sker i fält (fot, buss, kanot) i området

Åkers Bergslag – Marvikarna – Åkers Styckebruk

Kursbeskrivning:

Inom området Marviken – Åkers Styckebruk – Gripsholm ligger hela vårt lands integrerade natur- och kulturutveckling kondenserad på ett fascinerande sätt. Vi avser ta vara på detta. Geologi, arkeologi, ekonomisk historia, kulturgeografi, folklivsforskning, historia, naturvård och övriga relaterade frågor binds ihop på ett nytt sätt. Fältiakttagelser varvas med lektioner, diskussioner och utflykter. Samhälle och universitet möts. Olika ämnen korsas. Den röda tråden blir naturens och kulturens integrerade utveckling inom detta lilla kärnområde och dess frapperande detaljerade spegling av hela rikets natur- och kulturutveckling från istid till nutid, kanske även framtid.

Kursanmälan eller förfrågning:

För 5-poängskursen vid MdH:

Krav: "allmän behörighet" för högskolestudier. Ingen kursavgift!!

Anmälan till Mälardalens Högskola, Irene Vassfjord, 016-153401

Kurskod KI 3900, senast 07-04-27.

Jan Brandt, Inst. design & produktutv., 016-153642, jan.brandt@mdh.se

För "vanlig kurs":

Inga förkunskaper behövs

Anmälan till Nils-Axel Mörner senast 07-05-09

2500 kr som vanlig kurs öppen för alla (förhandlingsbart för obemedlade)

Nils-Axel Mörner

tel. 08/7171867, morner@pog.nu, postgiro 9257433-4

"Tvärvetenskaplig Natur–Kultur Kunskap"

4 + 14-20 maj 2007

Preliminärt P R O G R A M

Fredagen den 4 maj: Mälardalens Högskola, Eskilstuna

- 10.00 introduktions föreläsning av Nils-Axel Mörner ("tidsdesign")
 - 11.00 kurs och projekt ur designsynpunkt (Jan Brandt m.fl.)
- kurskompendium och annat inläsningsmaterial delas ut

Måndagen den 14 maj: Plats: Solberga Gård i Åker

- 09.00 kursstart, information (Mörner)
- 09.15 Sörmland: en karaktäristik (Bronge)
- 09.45 Bergslagen: en karaktäristik (Lindblom)
- 10.15 Sörmlands kulturhistoria (Josephson)
- 11.15 avresa med buss, lunch på vägen
- Bergarter, mineral & strukturer i fält (Lindblom)
- 14.00 Kalkbro stenbrott (Lindblom, Friess & Mörner)
den 7000-års stranden vid Göksjön (Mörner)
- 15.30 Nybygget: sedimentlagerföljd, stenredskap, målarsandsten
(L.Andersson, Hultkvist & Mörner)
- 16.30 Skottvång: varphögarna & museet (Lindblom)
järnet–gruvan–kolet–transporten (Brandt)

Tisdag den 15 maj: kanotdag (natur, tektonik, arkeologi, biologi)

- 09.00 start Visnarens strand (C. Andersson)
- Kulberget, Gröna slätten, Ulva (Elmqvist & Mörner)
- Långa Edet: ung jordbävning, rösen, lagerföljder, kolbottnar (Mörner)
Närområdets biologi (Elmqvist)
- Krampan: natur- & kulturhistoria (Mörner & Elmqvist)
Hängande meanderbågar från 700 f.Kr, vandring längs Kvarnbäcken.
Här etablerades fast bebyggelse på 500-talet e.Kr.
- Laxne: dalspärren, dragrännan, stora röset, m.m. (Mörner)

Onsdag den 16 maj: metallurgi & järnhantering

- 09.00 besök i Åkers ännu aktiva järnverk (Lidén & Lundin)
- 10.00 Metallurgi och järnhantering (Klevebring)
- 11.00 Järnet och Jernkontoret (Nyquist)
- 12.00 buss avgår (lunch vid Malsjön)
- 13.00 Slagg i naturen (Hultkvist & Klevebring)
"Ur-skottvång" (Mörner & Friess)
Sedimentens vittnesbörd om begynnande järnmalmshantering (Mörner)
Gruvdrift & slaghammardatering (Friess)
Stånggångshjulet vid Göksjön (Mörner)
Kalkbrohyttan från 1300-talet (Mörner & Klevebring)
Bronsgjutning på gammalt sätt (U. Andersson)

Torsdag den 17 maj: "själens motionslinga"

- 09.00 samling grustaget vid Stenhuggarmon (bilparkering)
rullstensåsen vid Stenhuggarmon (Mörner)
borrning i Skeppmora mosse (Mörner)
lunch på Stenhuggarmon
landhöjning, paleoekologi, bebyggelseutveckling och skolprojekt:
profil: Stenhuggarmon-Långa Edet (Mörner)
Långa Edet: marin skalgrusbänk (Mörner)
vattenleden-fraktleden-förbipassagerna (Mörner)
bronsåldersrösen, förkastningsbranter (Mörner)
kolmilan ur olika synvinklar (Mörner)

Fredag 18 maj:**arkeologidag**

- 09.00 Strandförskjutningen under Järnålder & Medeltid och järnålderns "Storåker" (Mörner)
- 09.30 Arkeologiska perspektiv (Ambrosiani)
- 10.30 Sörmländska ortnamnen berättar (Strandberg)
- 12.00 buss avgår (lunch på vägen)
Åker, Tuna och Lida gärde (Mörner, Strandberg & Ambrosiani)
Vallsberga gravfält (B & P Ambrosiani),
Skäggesta & Storåker (Mörner)
borgen vid Mörtsjön (Ambrosiani)

Lördag den 19 maj:**Storåker, Ingvar, medeltiden, slotten**

- 09.00 avresa med buss
Ingvar och Ingvarståget (Larsson)
Tema: Var bodde Ingvars far Emund?
Gripsholm, Strängnäs domkyrka, Lida gärde, Åkers kyrka
fältlunch "på vägen"
- 13.00 Åkers Kyrka
Det medeltida Sverige (Rahmqvist)
De medeltida kyrkorna (Bonnier)
- 15.00 Besök på Söderlänna Säteri (Odelstierna)
Arkitektur & historia (Westin)
- 17.00 Besök på Åkers bruksmuseum (Bengtsson)

Söndag den 20 maj:**bruksanda, bilder & TNKK-syntes**

- 09.00 Tankar om det moderna jordbruket (Lembke)
- 10.15 Åker: en poetisk fotodokumentation (Lindblad)
- 10.45 10.500 år på 17,5 km och 1 vecka: En sammanfattning (Mörner)
Synpunkter – frågor – diskussioner (Kursdeltagarna)
- 11.45 Projekt: "TidsTornet i Läggesta" (Mörner & Johansson)
- 12.30 lunchavbrott
- 13.45 Landskapsutnyttjande och landskapsuppfattning i Bergslagen (Isacson)
samt något om Bruksandan och vårt folkhem
- 15.00 **Tentamen** på årets TNKK-kurs
- 16.30 (senast) – är årets TNKK-kurs avslutad

TENTAMEN: för de som går MdH-kursen med 5 universitetspoäng

ÖVRIGA: helt kravlös kurs där man bara har roligt och stimuleras

vi bjuder på:

Kunskapens lavin och Själens motions slinga

Tänk på att ta med er sådana kläder som lämpar sig för vår verksamhet.

Lunch innebär matsäck efter eget tycke & smak.

Inkvartering kan ske vid Skäggesta, Skottvång, Solberga, etc.

Nils-Axel Mörner

tel. 08/7171867, morner@pog.nu, postgiro 9257433-4

www.pog.nu

telefon till Solberga eller Mörner under kursen:

0159-30503 eller 0701.482967

ÄMNEN OCH FÖR KURSEN ENGAGERADE PERSONER

Projektansvarig: Nils-Axel Mörner, i samarbete med Jan Brandt, MdH

Geologi	Doc. N.-A. Mörner (SU, Solberga GeoCenter, TT-projektet) Doc. Sten Lindblom (SU) August Friess (Solberga-projektet)
Arkeologi	Prof. Björn Ambrosiani (Riksantikvarieämbetet) Fil.Dr. Magnus Josephson (Sörmlands Museum) Doc. Mats G. Larsson (författare) Dr. Phyllis Ambrosiani (Riksantikvarieämbetet) Bertil Andersson (Åker Hembygdsförening, Solberga-projektet) Lars Andersson (Gruvföreningen, Nybygget)
Metallurgi & järnhistoria	Tekn.Dr. Björn Klevebring (Klevebring AB) Tekn.Dr. Orvar Nyquist (tidigare VD för Jernkontoret) Karl-Axel Hultkvist (Gruvföreningen, Övre Skottvång) Ulf Andersson (Kalkbro)
Historia	Fil.Dr. Sigurd Rahmqvist (Riksantikvarieämbetet)
Konsthistoria	Fil.Dr. Ann Catherine Bonnier (Riksantikvarieämbetet)
Ekonomisk historia	Prof. Maths Isacson (UU)
Geografi	Fil.Dr. Christian Bronge (P&G/SU)
Folklivsforskning & namnforskning	Prof. Svante Strandberg (UU, ortnamn)
Design & Bild	Univ.Lektor. Jan Brandt (MdH, TT-projektet) Fil.Dr. Thomas Porathe (MdH, TT-projektet)
Kulturhistoria	Charlie Westin (arkitekt) Harry Lindblad (fotodokumentation)
Brukshistoria	Evert Lidén & Hans Lundin (Åkers International) Pehr Bengtsson (Hembygdsföreningen) Kristian Brandt (TT-projektet)
Jordbruk & Naturvård	Med.Dr. Bjarne Lembke (jordbrukare, doktor)
Biologi & Naturvård	Fil.Dr. Håkan Elmqvist (biologi) Patrik Odelstierna (biologi, ekologi)
Projekt TidsTornet i Läggesta (TT-projektet)	TT-gruppen
Övriga relaterade frågor	Christer Andersson (kanotleden) Kerstin Landin (Guideföreningen, Solberga Projektet) Kurshunden Milton

V Ä L K O M N A

**Fältiakttagelser varvas med lektioner, diskussioner och utflykter.
Samhälle och universitet möts. Olika ämnen korsas.
Kunskapen får perspektiv – samtidigt som vi har roligt.**

**Från istid till nutid, även framtid.
10.500 år på 17,5 km och 1 vecka**

”Sveriges roligaste 5 universitetspoäng”